

SIERPIEŃ 2023, KRAKÓW NR 37

ISSN 2300 9527

SIERPIEŃ '80 – SIERPIEŃ '88

Refleksje na 43. rocznicę Porozumień Sierpniowych i 35. rocznicę Wiosny Solidarności

43. lata temu przez Polskę przetoczyła się wielka fala strajków i protestów. Zakończyła się podpisaniem Porozumień Sierpniowych, z których najbardziej znane miało miejsce w Stoczni Gdańskiej 31 sierpnia 1980 roku ale zawarły także porozumienia w Szczecinie, Jastrzębiu, w Katowicach oraz późniejsze ustrzyckorzyszowskie. Stanowiły one razem, umowę społeczną jaką społeczeństwo polskie zawarło z ówczesną władzą komunistyczną. Chodziło, mówiąc najprościej o prawdę, o uczciwość, sprawiedliwość, demokrację, wolność wreszcie i prawa człowieka.

To była nade wszystko polska rewolucja moralna, chociaż postulaty zaczynały się, najczęściej od ekonomicznych, od warunków pracy, bezpieczeństwa, dostępności wyrobów i usług, spraw zdrowotnych, mieszkaniowych, wolnych sobót, itp., były „apolityczne”; tego nie mogły kwestionować nawet tzw. czynniki partyjne. Potem jednak przychodziły kolejne, jak ograniczenie partyjniactwa, nepotyzmu, nomenklatury partyjnej, przywilejów, woluntaryzmu gospodarczego, rozliczenie afer i marnotrawstwa, a więc dotyczyły bezpośrednio ludzi władzy i systemu, dzięki któremu podporządkowali sobie nasze państwo i z niego korzystali. Ludzie chcieli prawdy, sprzeciwiali się cenzurze i propagandzie, zakłamywaniu historii i kultury, prawa do religii, a to dotyczyło już monopolu władzy, prawa do kształtowania człowieka w taki sposób

jakiego chciała partia komunistyczna. Co prawda, komunistów już wtedy w rzeczywistości nie było ale pozostawała ideologia jako wygodna forma manipulowania społeczeństwem. Pragnęliśmy także wyswobodzenia się z braterskiego uścisku Związku Radzieckiego, ale to wydawało się wówczas najtrudniejsze, więc choćby jego poluznienia.

Naszym gwarantem i stroną społeczną Porozumień Sierpniowych był Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”. Na jego czele stał Lech Wałęsa i wielu wspaniałych ludzi

wybranych, w pierwszych demokratycznych wyborach po ostatniej wojnie światowej.

Była to w istocie rewolucja, chociaż niezwykła, bowiem sama siebie ograniczała. Wydawało się, że stworzyliśmy wspólnie mechanizm kompromisu społecznego, który pozwalał będzie na konsekwentne naprawianie państwa, na wdrożenie mechanizmów demokratycznych. Entuzjazm obywateli był nieprawdopodobny, zachłysłaliśmy się możliwościami i chociaż żyło się wciąż trudno materialnie, to wierzyliśmy, że będzie lepiej. Nieliczni jednak ostrzegali, że władza zawarła z nami umowę społeczną, bo wówczas była zbyt słaba i bezradna, ale już knuje jak Porozumienia Sierpniowe unieważnić. Pierwszy kryzys dotyczący podpisanych porozumień ujawnił się gdy przyszło do rejestracji „Solidarności”, potem w sprawie wolnych sobót, cenzury, rozliczenia aferzystów i złodziei, powołania do życia Solidarności Rolniczej, Niezależnego Zrzeszenia Studentów czy autonomii wyższych uczelni.

Gdy Solidarność obradowała tworząc program Samorządnej Rzeczypospolitej, komunistyczna władza już miała zaawansowany plan wprowadzenia stanu wojennego, który miał unieważnić Porozumienia Sierpniowe i wzmocnić monopol władzy. Pomimo wprowadzenia przez stan wojenny, drastycznych metod, w wyniku których zginęło – jak się uważa – około stu ludzi (podczas 16 miesięcy naszej rewolucji nikt nie stracił życia), internowania i aresztowania

tysiący ludzi, represjonowania setek tysięcy, czystek w zakładach pracy i instytucjach, zniszczenia karier i życia wielu ludziom, wymuszenia emigracji, degradacji każdej niemal dziedziny życia, dużo ludzi, głównie skupionej w demokratycznej opozycji wciąż wierzyło, że NIE OD-DAMY SIERPNI, że to co zostało wówczas zasiane będzie kielkować, że przyjdzie nasz czas.

I nadeszła Wiosna Solidarności w 1988 roku. Rozpoczęły się strajki z których najważniejszy miał miejsce w Nowohuckim Kombinate (rozpoczął się 26 kwietnia) a następnie w Stoczni Gdańskiej w dniu 2 maja, jak na ironię obydwa zakłady nosiły imię wodza rewolucji komunistycznej Lenina. I znowu przywołaliśmy tamte postulaty z Sierpnia 1980 roku wzmocnione protestem przeciwko represjom.

Od samego początku tych protestów, czuliśmy, że to znowu są dni, które zdecydują o losie naszego i przyszłych pokoleń, mimo, że nie wiedzieliśmy czy wygramy i kiedy, była wielka wiara i nadzieja w zwycięstwo. Było to oczywiste, bowiem komuniści, pomimo rygorów stanu wojennego, okazali się całkowicie nieskuteczni, niekompetentni i bezradni. Żadnej dziedziny życia nie zdołano naprawić a wręcz przeciwnie nastąpił regres cywilizacyjny Polski, który cofnął nas co najmniej o dekadę.

Strajk Nowohucki władza rozbiła siłą w nocy 4/5 maja a inne strajki w tym w Stoczni Gdańskiej zmuszono do rozwiązania pod groźbą użycia siły. Byliśmy jednak na to przygotowani, zmieniliśmy formy walki, powstały komitety organizacyjne, które za cel stawiały sobie przy-

wrócenie struktur Solidarności, zaczęliśmy działać jawnie. Wielkiego wsparcia udzielali także młodzi ludzie, którzy tworzyli nowe organizacje i propagowali nowe formy działalności i walki, nie tylko w fabrykach i zakładach pracy ale na ulicy.

Gdy nadszedł Sierpień '88, czuliśmy, że to będzie moment przełomowy. Fala strajkowa znowu zaczęła nabrzmiewać. Zaczęły się rozmowy komunistycznej władzy z Solidarnością. Teraz byliśmy już mądrzejsi, bogatsi o doświadczenia 8 lat, już się ich nie baliśmy, wiedzieliśmy, że zwyciężymy.

Edward E. Nowak

WALNE ZEBRANIE SIECI SOLIDARNOŚCI

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia Sieć Solidarności odbyło się 16 czerwca 2023 r. w gościnnej Sali Krakowian Muzeum Historycznego m. Krakowa

Zebranie, w którym uczestniczyło ponad 40 członków, na ponad stu członków stowarzyszenia, otworzył prezes Edward E. Nowak, który także przewodniczył zebraniu, a sekretarzem była Danuta Kinaszewska. Następnie przyjęto porządek zebrania w którym były dwa zasadnicze punkty: sprawozdanie zarządu z działalności w 2022 i części roku 2023 oraz dyskusja programowa o szansach i kierunkach dalszej działalności Sieci Solidarności.

Powołano także komisję skrutacyjną: Krystyna Ryczaj-Marchewczyk jako przewodniczącą oraz członków: Janusza Petlickiego i Andrzeja Łaptasia oraz Komisję Uchwał i Wniosek w składzie: Andrzej Majka przewodniczący oraz członkowie: Krystyna Jarosz, i Piotr Poniedziałek. Członkowie zarządu składali, kolejno sprawozdania z działalności za który odpowiadają w zarządzie.

dwaj członkowie Adam Kramarczyk oraz Józef Lassota wysoko oceniając działalność, co spotkało się także z dużym aplauzem zebranych. W głosowaniu jawnym wszyscy członkowie głosowali za podjęciem uchwały o przyjęciu sprawozdań zarządu wraz ze sprawozdaniem finansowym za 2022 r., Sprawozdaniem Komisji Rewizyjnej oraz udzieleniem Zarządowi absolutorium za 2022 rok.

Wprowadzenie do dyskusji programowej o dalszej działalności, szansach i zagrożeniach wygłosił prezes, który zwrócił uwagę na to, że działamy już ponad 10 lat, dosyć intensywnie i możemy zanotować wiele sukcesów. Na naszej stronie na facebook'u i stronie internetowej można z łatwością prześledzić naszą rozległą działalność.

W dyskusji programowej wzięło udział bardzo wielu członków stowarzyszenia: Jan Skrzypek, Adam Kramarczyk, Zygmunt Łenyk, Beata Kowalska, Janusz Petlicki, Józef Lassota, Mirosław Luty, Edward E. Nowak, Krystyna Ryczaj-Marchewczyk, Paweł Rogala, Henryk Kazimierski, Andrzej Trybulski, Andrzej Majka, Danuta Kinaszewska, Antoni Jasiński, Anna Opeter Łenyk, Janusz Waclawski, niektórzy kilkakrotnie. Na jej zakończenie, Edward Nowak powiedział, że zarząd po przerwie wakacyjnej, na podstawie tej dyskusji spróbuje sformułować wnioski i zapoznać z nimi pozostałych członków. Dadzą one podstawę od dalszej działalności Sieci Solidarności.

Wobec wyczerpania porządku obrad, przewodniczący zebrania podziękował członkom Sieci Solidarności, za działalność na rzecz stowarzyszenia oraz środowiska Solidarności w regionie Małopolska a także za liczny i aktywny udział w zebraniu. Równocześnie ogłosił przerwę wakacyjną do końca lipca.

Szczegółową relację z walnego zgromadzenia można przeczytać na stronie internetowej Sieci Solidarności. https://sss.net.pl/relacja_walne-zgromadzenie-czlonkow-stowarzyszenia,273,0,0.html

1. **Edward E. Nowak**, prezes: TRADYCJA, PAMIĘĆ
2. **Danuta Kinaszewska**, wiceprezes, skarbnik: ORGANIZACJA, FINANSE
3. **Krzysztof Nowak**: INFORMACJA i PROMOCJA
4. **Beata Kowalska**: SOLIDARNOŚĆ DZISIAJ
5. **Paweł Rogala**: EDUKACJA i UPOWSZECHNIANIE
6. **Wiesława Ciesielska**: WSPARCIE

Ponadto wystąpiła Natalia Bishko, Ukrainka, członkini zespołu Solidarność Rodzin, która podzieliła się swoimi opiniami i refleksjami nt. sytuacji w Ukrainie i na temat naszego programu, bardzo wysoko oceniając zaangażowanie ludzi. Na koniec przeczytała jeden ze wzruszających listów osoby, której rodzinie od roku pomagamy.

W dyskusji nad Sprawozdaniem Zarządu oraz Sprawozdaniem Komisji Rewizyjnej, które przedstawił Henryk Kazimierski udział wzięli

Dzieci z rodzin – ofiar wojny w Ukrainie, którymi się opiekujemy w ramach programu Solidarność Rodzin przebywały w naszym kraju dwa tygodnie od 10–24 czerwca 2023 r. Łącznie było 18 dzieci, z Czernihowa, przy czym jedno dziecko o dużym stopniu niepełnosprawności cały ten pobyt, wraz z matką, było w szpitalu w Dąbrowie Tarnowskiej, gdzie przechodziło badania lekarskie. Poza dziećmi były dwie mamy jako ukraińskie opiekunki.

KOLONIE DZIECI Z CZERNIHOWA

Dzieci gościły na zaproszenie Stowarzyszenia Sieć Solidarność a organizacja po stronie ukraińskiej należała do Stowarzyszenia Beket (współpraca z Asocjacją Inicjatyw Miejskich).

Najwięcej jednak zawdzięczamy Stowarzyszeniu „Siemacha” na czele z ks. Andrzejem Augustiańskim, oraz Aliną i Kubą, którzy kierowali ich pobytom oraz opiekowali się dziećmi.

Pierwszy tydzień dzieci przebywały we wspólnym ośrodku w Odporyszowie a drugi tydzień w Zubrzyca Górnej. Warunki, opieka i troska jaką otoczone zostały dzieci z Czernihowa, zasługują na najwyższe uznanie.

Wyrazy wdzięczności należą się konsulowi honorowemu Ukrainy w Tarnowie Bartomiejowi Babuście, za wsparcie finansowe i organizacyjne.

Podczas pobytu w Małopolsce, dzieci z Ukrainy odpoczywały w ośrodkach, gdzie mogły korzystać ze wspólnego zaplecza, np. basenów, padoku do jazdy konnej, wyposażenia do gier i zabaw. Miały zorganizowany bogaty pobyt, odwiedziły, Kraków, Tarnów, Zalipie, Zakopane, Energyland w Zatorze oraz Wypasiona Dolinę, którymi zachwycone były bodaj najbardziej; Wieliczki nie udało się zobaczyć, bo zepsuł się autobus, ale dzięki życzliwości ludzi został szybko naprawiony.

Sieć Solidarność przekazała dzieciom kieszonkowe (po 200 złotych) aby mogły kupić sobie i bliskim pamiętki, miały na lody i inne smakołyki. Poza tym dzieci zostały bogato obdarowane przez Fundację Kyoto-Kraków, z którą

od kilku miesięcy współpracujemy, przez Wojewódę Małopolskiego, Miasto Kraków, UNICEF. A nawet osoby prywatne.

Ukraińskie dzieci także wspaniale nas obdarowały. Otrzymałyśmy kartony z podpisami wdzięcznych rodzin na tle ukraińskiej flagi i herbu Czernihowa, liczne listy, laurki, wyszywanki, wianki ukraińskie, osobiste pamiętki z podziękowaniami, listy od wdzięcznych rodzin. Bardzo gorące słowa były skierowane do uczniów ze szkoły na Grodzkiej w Krakowie, którzy opiekują się rodzinami, poszczególnymi klasami.

Na pożegnanie odbył się nawet mini koncert i zabrzmiała „Czerwona Kalina”, było wiele wzruszeń, nawet łez. Nasze dzieci dotarły szczęśliwie do swoich domów i opowiadają o swoich przeżyciach a ich rodzice znowu do nas piszą, że... bardzo wdzięczni za tak wspaniały pobyt. Syn jest zachwycony gościnnością Polaków. Dziękujemy organizatorom, dziękujemy naszym polskim przyjaciółom i opiekunom. Wszyscy jesteście wspaniali!

... dziękuję wszystkim za podarowanie wspaniałych chwil z dzieciństwa dla mojego dziecka. Córka wróciła pełna pozytywnych wrażeń i emocji. Orkowie pozbawili ją dzieciństwa, a Wy podarowaliście jej ten beztrudny okres, choćby na chwilę. Bardzo dziękuję, za pieniądze nie kupisz takich pozytywnych doświadczeń, nie spotkasz tak otwarte szczere serca! Pokazaliście naszym dzieciom świat pełen dobra i miłości, i to będą nieś przez całe życie.

SOLIDARNOŚĆ RODZIN СОЛІДАРНІСТЬ СІМЕЙ

Zespół Solidarność Rodzin: **Anna Kozłowska** (dyrektor i dusza programu), Natalia Bishko, Krzysztof Chutkiewicz, Elżbieta i Jacek Niedźwieczi, Edward E. Nowak, Krystyna Ryczaj-Marchewczyk oraz Anna Łaptaś.

Zgłoszenia do udziału w programie: sr.ukraina@gmail.com lub tel. +48 514 962 367.

Można także wspomóc program finansowo: Konto Pekao SA: PL 66 1240 4719 1111 0010 5101 3852 dopisek: SOLIDARNOŚĆ RODZIN

SOLIDARNOŚĆ DZISIAJ

Nasze stowarzyszenie stara się, nie tylko żyć i zajmować przeszłością, ale także działać na rzecz Solidarność współcześnie, temu jest dedykowany cel: Solidarność Dzisiaj. Z okazji 40 rocznicy powstania Tajnej Komisji Robotniczej Hutników, Stowarzyszenie Sieć Solidarność zaprosiło na dyskusję w sobotę, 17 września, w Cafe NOWA Księgarnia w Nowej Hucie. W rozmowie udział wzięli działacze TKRH: Maciej Mach oraz Bolesław Kozłowski a spotkanie prowadziła Inga Hajdarowicz.

Sieć Solidarność na mocy porozumienia z Muzeum Nowej Huty z 2015 roku, prowadziła przez kilka lat. tzw. „Debata Solidarność”, następnie przekształcone w „Spotkania Pokoleń” w Muzeum Nowej Huty. W 2022 r. zrealizowaliśmy dwie debaty w ramach tego cyklu: „O godność ukraińskiej pracy. Badaczki z Instytutu Socjologii UJ - Olivia Chwat, Marta Romankiv i Natalia Styryniol oraz dr Maciej Grodzicki z Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej UJ, oraz Solidarność (według) kobiet. Z udziałem Wiesławy Ciesielskiej, Katarzyny Kobylarczyk, autorka książki „Kobiety Nowej Huty. Cegły, perły i petardy”, Aleksandra Trybalska, studentki.

W 2023 r. zorganizowano dwie tego typu debaty, które były wydarzeniami powiązanyymi z 35. rocznicą Strajku wiosennego 1988 r. w Nowej Hucie: Pierwsza pt. To jest strajk oraz drugą pt. Wiosny Solidarność. Obydwie debaty przygotowała i prowadziła **prof. Beata Kowalska** z Instytutu Socjologii UJ.

WIĘZI KOLEŻEŃSKIE

Odbudowywanie więzi koleżeńskich Ruchu Solidarność to jeden z celów Sieci Solidarność.

W każdym roku odbywa się kilka wydarzeń integracyjnych Sieci Solidarność. Do tradycji należą już Jajeczko Wielkanocne czy Oplatki przed Świętami Bożego Narodzenia, które gromadzą grono członków i sympatyków Sieci Solidarność.

W minionym roku, rozpoczęliśmy także organizowanie wspólnych wyjść naszych członków i sympatyków na wydarzenia kulturalne. Byliśmy w Muzeum Fotografii, w Cricotece z Jackiem M. Stokłosą, na wystawie Jacka Wąłtosia, na spotkaniu autorskim Jerzego Surdykowskiego.

Ważnym wydarzeniem było zorganizowanie Wieczoru z poezją Adama Zagajewskiego, wybraliśmy się na wystawę Tamary Łempickiej a Paweł Kozłowski prowadził nas śladami Krakowskich Żydów. Gabriel Abratowicz zapraszał członków i sympatyków Sieci Solidarności na oryginalne spotkania; m.in. o łowcach mamutów z okolic Krakowa, o skrzypcach, czy na spektakl Tango z okazji 50 lecia jego pracy artystycznej. W 2023 r. wzięliśmy udział w obchodach 100. urodzin Jerzego Nowosielskiego.

Organizatorką tych spotkań jest kol. **Danuta Kinaszewska**. W 2023 r. byliśmy także na spektaklu „1989”, który był inicjatywą **Wiesławy Ciesielskiej**.

Inną inicjatywą integracyjną Sieci Solidarności są organizowane jubileusze seniorów stowarzyszenia. W minionym roku zorganizowaliśmy jubileusze 80. urodzin dla kol. Ryszarda Lebiesta, oraz Mariana Kani, a w 2023 r. Stanisława Handzlika, Tadeusza Syryjczyka i Jana Wierciocha a w sierpniu spotkanie z 80-latkami Witkiem Tukałło.

Lekcja Solidarności Zygmunta Łenyka dla francuskiej młodzieży z Carcassonne

20 kwietnia 2023 r w Muzeum Nowej Huty opozycjonista, działacz Konfederacji Polski Niepodległej, więzień polityczny spotkał się z młodzieżą z francuskiego Carcassonne. Poniżej relacja i wrażenia **Pawła Rogali** – nauczyciela, członka zarządu Sieci Solidarności, organizatora lekcji.

Starszy mężczyzna w okularach (zdjęcie poniżej), otoczony grupą młodzieży z liceum im. Paula Sabatiera w Carcassonne to Zygmunt Łenyk. Miałem wielką przyjemność przeprowadzić dla naszych francuskich gości spotkanie z Zygmuntem Łenykiem w czwartek w Muzeum Nowej Huty.

Zygmunt jest kimś wyjątkowym. Tak wyjątkowym jak jego głos: ciepły, łagodny i dobry oraz dyscyplina rzeczowych wypowiedzi. Trzeba mieć wyjątkowy zmysł narracji, żeby w zgrabny sposób przechodzić, dajmy na to, od zakupu specjalnego zegarka dla niewidomych w paryskim specjalistycznym sklepie do wojny peloponeskiej.

Przeglądałem się twarzą francuskiej młodzieży zasłuchanej w opowieść Zygmunta, który opowiadał jaką poczuł dumę i radość kiedy jeden z pacjentów szpitala, będący w stanie długotrwałej katatonii, właśnie do niego się odezwał po raz pierwszy od kilkudziesięciu lat. Zdziwienie i podziw rosły kiedy usłyszeli, że Polskie społeczeństwo w czasach komunizmu było jak jego szpitalni podopieczni i uznał, że skoro udało mu się z tym jednym mężczyzną, nie ma na co czekać i trzeba się zaangażować również w pracę na rzecz całego kraju, a nie tylko pacjentów jednego szpitala.

Młodzież już wróciła do swoich domów w Carcassonne. Wyobrażam sobie jak przy kolacji opowiedzieli wczoraj nieprawdopodobną historię życia Zygmunta, mojego kolegi ze stowarzyszenia SIEĆ SOLIDARNOŚCI. Jak to brzmi – mojego kolegi.

Zygmuncie, dziękuję za Twój czas w czwartek i świadectwo życia.

Lista pamięci – Sierpień

obchodzimy XXXV rocznicę śmierci Stefana Piecha (05.01.1935–30.08.1988)

– pracownika Zgniatacza HiL, uczestnika strajku 13-16 grudnia 1981, manifestacji w stanie wojennym, strajku 26.04-4/5.05.1988.

15 lat temu zmarł Jerzy Pszon (02.07.1947–24.08.2008). Kustosz Zamku w Wiśniczu. Uczestnik studenckiego pochodu w 1968 i w 1973 r., opozycjonista, członek KPN, drukarz, kontakty z Paryską Kulturą.

„Kostek” – Konstanty Miodowicz (09.01.1951 – 23.08.2013) – działacz opozycji, jeden z założycieli NZS, internowany, uczestnik Ruchu WiP. Pracownik MSW w l. 1990–1996, szef kontrwywiadu. Obchodzimy XV rocznicę Jego śmierci.

Pryga Marian (06.06.1943–13.08.2013) – X. rocznica śmierci jednego z cichych bohaterów opozycji, drukarz m.in. Krzyża Nowohuckiego w domu w Niepołomicach. (nie posiadamy zdjęcia)

Rok temu zmarła Bożena Wyrozumska (27.06.1933–22.08.1922) historyk, mediewistka, profesor UJ, znawczyni dziejów Krakowa, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, działaczka podziemnej Solidarności Nauczycielskiej.

Pierwsza rocznica śmierci Tadeusza Pikulickiego (26.11.1954 – 19.08.2022) – dziennikarza Gazety Krakowskiej w latach 1980–1981, uczestnika strajku w 1988 r. w Nowej Hucie, szef biura prasowego MKO „Solidarność”, przedsiębiorcy.

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI
Stowarzyszenie Sieć Solidarności